

Megszólított elődök

„Tudatosan vállalta a könyvtárosságot, s évtizedeken keresztül hűséggel szolgálta választott hivatását egyetlen munkahelyén, a Budapesti Egyetemi Könyvtárban”¹

Vértesy Miklós (1907-1991)

KISZL Péter – PATKÓSNÉ TÓTH Zsuzsanna

Előzmények

Rendhagyó sorozatunk befejező részéhez érkezett. Amikor a *Könyvtári Figyelőben* másfél esztendővel ezelőtt *Voit Krisztina* (1940–2010), az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar* (ELTE BTK) *Könyvtártudományi Tanszéke*² egykori vezetőjének, a Könyvtártudományi doktori program alapítójának hagyatékában fellelt, szakmánk meghatározó személyiségeivel – valószínűleg az 1980-as évek derekán³ – készült, eddig publikálatlan pályainterjúk szerkesztés utáni közlését⁴ elindítottuk, csak remélni tudtuk (az azóta folyamatosan érkező visszajelzések alapján már bebizonyosodott) széles körű szakmai érdeklődést.

Az egykori beszélgetések – életrajzi és a tudományos munkásságot érzékeltető bevezetővel, bibliográfiá-

val, valamint a keletkezésük óta eltelt évtizedekre is tekintettel, a befogadást segítő magyarázó jegyzet-apparátussal ellátott, némileg átdolgozott – szakmai közösség elé tárását hivatásbeli kötelességünknek éreztük. Egyrészt tisztelgésként neves elődeink előtt, másrészt pedig újabb adalékokkal szolgálni a könyvtártörténet számára.

Névsorunk impozáns, a tartalmas – kor- és pályatársak lévén közös vonásokat is mutató – életutakat nyomon követve, első kézből kaphattunk betekintést a múlt századi könyvtárügy közel ötven évét jellemző tudományos-szakmai mindennapokba és emberi sorokba: *Marót Miklós* (1928–2006), a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) Olvasószolgálati Osztályának vezetője, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának (ELTE EK) főigazgató-he-

lyettese;⁵ *Borsa Gedeon* (1923–), az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) tudományos főmunkatársa, a Régi Magyarországi Nyomtatványok bibliográfiai szerkesztőségének vezetője;⁶ *Kozocsa Sándor* (1904–1991), az OSZK bibliográfiai, később referenz osztályvezetője;⁷ *Walleshausen Gyula* (1923–2010), a gödöllői székhelyű Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtárának és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Könyvtárának igazgatóhelyettese, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának főigazgatója;⁸ *Csapodi Csaba* (1910–2004), a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Könyvtára Kézirattára és Régi Könyvek Gyűjteménye osztályvezetője és *Csapodiné Gárdonyi Klára* (1911–1993), az OSZK Kézirattárának vezetője.⁹

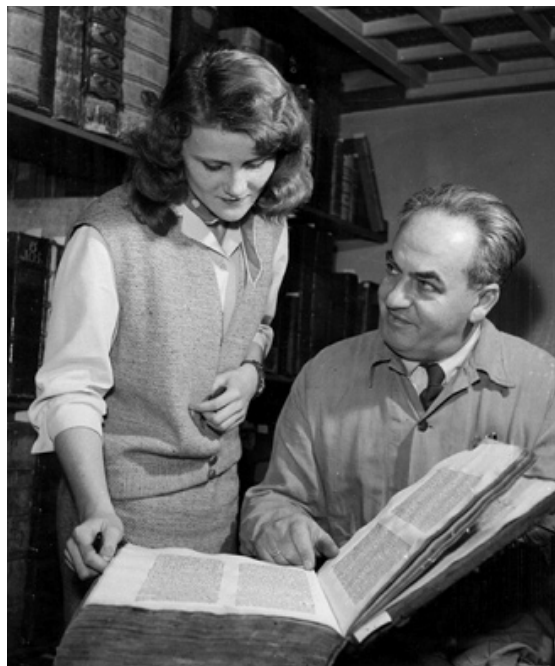
Az unikális láncolat *Vértesy Miklóssal* (1907–1991), az ELTE EK Ritkaságtárának vezetőjével (*1. kép*) ér körbe – az eddig megszokottaktól kicsit eltérő formában. Vértesy szövege ugyanis precízen felépített *öninterjú*, ezért és a rendelkezésre álló további, biográfiai célzatú művek¹⁰ okán is ezúttal önéletrajzot nem közlünk, az ELTE Egyetemi Levéltárban őrzött személyi dossziéból is visszafejtett életutat ugyanis szisztematikusan bemutatja a gépirat. Természetesen bepillantást nyújtunk Vértesy könyvtáros-körökben jól ismert és elismert, gazdag publikációs munkásságba, melyet Marót Miklós eképpen méltatott: „Így váltál fogalomná, társaiddal, mint *Szentmihályi-Vértesy*, a segédkönyvek bibliográfija, mint *Tóth – Vértesy*, az Egyetemi Könyvtár története, mint *Csapody–Tóth–Vértesy*, a magyar könyvtártörténet és mint *Vértesy*, a könyvtárosok kis lexikona.”¹¹

„Szinte beláthatatlan tanulmányainak, szakcikkeinek, és egyéb írásainak végtelen sora. Nem lesz könnyű dolga annak a bibliográfusnak, aki arra vállalkozik, hogy Vértesy Miklós publikációit összegyűjtse”¹² – Vértesy Miklós könyvtártudományi vonatkozású kötetei, önálló kiadványai időrendben¹³

PAJKOSSY György – TÓTH András – VÉRTESY Miklós (összeáll.): Tájékoztató tanszéki könyvtárosok számára. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1958. 78 p. (A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai; 3.)

VÉRTESY Miklós: Könyvtári kalauz. Budapest, Egyetemi Nyomda, 1959. 12 p. (A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai; 8.)

MÁTRAI László – TÓTH András – VÉRTESY Miklós

1. kép

„Vértesy Miklós, az Egyetemi Könyvtár titkárságának vezetője ösnyomtatványt mutat egy bölcsészhallgató-nak.” Készítette: Fényes Tamás (MTI) 1958 márciusában
(Forrás: ELTE Egyetemi Könyvtár
<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/22063>)

(szerk.): Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei.

1. köt. 1962. Budapest, Tankönyvkiadó. 1962. 222 p.
2. köt. 1964. Budapest, Tankönyvkiadó. 1964. 287 p.
3. köt. 1966. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1966. 334 p.
4. köt. 1968. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1968. 369 p.
5. köt. 1970. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1971. 382 p.
6. köt. 1972. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1973. 266 p.

SZENTMIHÁLYI János – VÉRTESY Miklós: Útmutató a tudományos munka magyar és nemzetközi irodalmához. Budapest, Gondolat Kiadó. 1963. 730 p.

Géza SAJÓ – Erzsébet SOLTÉSZ (összeáll.); Csaba CSAPODI – Miklós VÉRTESY (közrem.): *Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur*. 1–2. köt. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1970. 1444 p.

VÉRTESY Miklós: Könyv- és könyvtártörténet. Módszertani útmutató kezdő kutatók számára. Közread. az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda. 1977. 55 p.

TÓTH András – VÉRTESY Miklós: A Budapesti Egyetemi Könyvtár története (1561–1944). Szerk. KULCSÁR Péter – MARÓT Miklós. Budapest, Egyetemi Könyvtár, 1982. [1984!] 585 p.

CSAPODI Csaba – TÓTH András – VÉRTESY Miklós: Magyar könyvtártörténet. Budapest, Gondolat Kiadó, 1987. 541 p.

VÉRTESY Miklós: Könyvtárosok kislexikona. Az informatikai szócikkeket írta NOVÁK István. Budapest, Műzsák Kiadó, 1987. 249 p.

„... arra a helyre kerültem, ami a szívemnek a legkedvesebb lett, a Ritkaságtárba” – Vértesy Miklós öninterjúja¹⁴

Vértesy Miklós vagyok. Közel fél évszázados könyvtáros múlttal rendelkezem, ezalatt sok mindent láttam, hallottam, tapasztaltam, s köztük sok olyant, ami talán utódaimat is érdekelni fogja.

Budapesten születtem, 1907. július 17-én, régi értelmiségi családban, ahol a haladó gondolkodás hagyomány volt. Erre legjobb példa nagyapám, *Vértesi Arnold*,¹⁵ a maga korában híres író, aki 1871-ben a kommünt magasztaló regényt írt. Tulajdonképpen négy éves korom óta szerettem volna könyvtáros lenni, ámde ez csak gyerekségnek tekinthető. Édesapám,¹⁶ aki a *Széchenyi Könyvtár Kézirattárának* vezetőjeként dolgozott, egyszer bevitt a munkahelyére. Láttam egy nagy termet, ahol sok bácsi olvasott, és egy fehér köpenyes bácsi adta ki a könyveket, illetve vette vissza. Ilyen szerettem volna lenni én is. Természetesen a könyvtárosi pályára édesapám is biztatott, édesapámnak a példája, hiszen minden gyerek az szeretne lenni, ami az édesapja. Könyvtáros első ízben hetedikes gimnazista koromban voltam, az intézet¹⁷ könyvtárát kezeltem. Ez nem volt komoly könyvtárosság, ellenben nagyon jó alkalom arra, hogy mint könyvtáros végigbújtam az összes könyvet és kiválaszthattam belőle azt, ami engem érdekel, átforgathassam, áttanulmányozhassam. Érettségi után a *Pázmány Péter Tudományegyetem*¹⁸ Bölcsészettudományi Karára iratkoztam be, történelem-földrajz szakra. 1933-ban szereztem diplomát. Ezt megelőzően 1932-ben doktoráltam.

Az egyetemre akkoriban könnyű volt bejutni, ellenben annál nehezebb utána állást találni. Abban az időben javában tartott az egész kapitalista világot sújtó nagyarányú gazdasági válság, amely az életszínvonal romlásán kívül jelentős munkanélküliséget is okozott. A klinikákon az orvosok felelősségteljes operációkat

végeztek fizetés nélkül. Diplomás mérnökök örültek, ha bekerültek valahová munkásnak. Még sportteljesítmények révén sem kaphatott az ember munkát, legjobb példa erre *Homonnai Márton*¹⁹ vízipólós büszkeségünk, nemzetközi viszonylatban is az egyik legkiválóbb játékos, aki jogi végzettséggel az utcake-reszteszódésnél közrendőrként dolgozott.

Diplomám szerint lehettem volna tanár vagy könyvtáros, nagyon szívesen mentem volna el bárhová. Vidékre tanárnak több kérvényt adtam be, de teljesen hiába. A másik pálya, a könyvtárosság sem kecsgetett sok reménnyel. A két világháború közötti időszakban a tudományok fejlődése nagyon felgyorsult, szükségessé vált a könyvtárak korszerűsítése, a katalógushálózat bővítése, de mindez könyvtári állások szaporításával nem járt együtt, bármennyire kellett volna. Ellenkezőleg, még a nyugdíjazás és a halálozások révén megüresedett állások többségét sem töltötték be takarékoság címen. Nekem mégis sikerült aránylag hamar bejutni egy könyvtárba. Ebben segített a szerencse és a protekció. A szerencse tulajdonképpen egy kultúrpolitikailag nagyon szomorú dologhoz kapcsolódott, nevezetesen a *Pedagógiai Könyvtár és Tanszer Múzeum* megszüntetéséhez.²⁰ Ennek anyagából kb. 10 000 kötethez jutott az *Egyetemi Könyvtár*, és a rektor engedélyét adta, hogy a könyvtári díj²¹ terhére két ideiglenes napidíjast vegyenek fel. Az egyik én voltam, melyhez a protekció juttatott hozzá. Édesapám, aki meghalt 9 éves koromban, sok barátot szerzett magának, közéjük tartozott *Bajza József*,²² aki akkor a Széchenyi Könyvtárban dolgozott és később a horvát nyelvnek a tanára lett. Ő jó barátságban volt *Pasteiner Ivánnal*,²³ az Egyetemi Könyvtár igazgatójával, így kerültem én is a könyvtárba. Hat hétig begyakoroltam magam a munkába, addig ingyen dolgoztam, azután 80 pengőt kaptam havonként, azaz pontosabban 75-öt, mert 5 pengőt levontak adó és biztosítás címen. Az állás hét hónapra szólt, 1934. június 30-án megszűnt. Pasteiner meg tudta volna hosszabbítani a szerződést, volt annyi befolyása, de nem akarta, mert velem együtt egy olyan kartársnőt is felvett, aki egy fővárosi nagykönyvtár igazgatójának volt a lánya. Őt nem akarta tovább alkalmazni, viszont felmondani sem akart, így egyszerűbbnek tartotta, ha engem is elküld. Vagyis nem küldött el, ott maradtam a könyvtárban még egy ideig, s külföldi disszertációkat katalogizáltam, kaptam mindegyikért pár fillért, amely – ha nekifeszültem a munkának – havonta felment 80–90 pengőre. Szeptemberben alkalmaztak az *Országos Könyvformalmi és Bibliográfiai Központnál*.²⁴ Ez a Horthy-

korszak egyik leghaladóbb intézményének tekinthető, nagyon sok mindent csinált, elsősorban intézte a külföldi állománycserét a külföldi könyvtárakkal, azon kívül az ún. KC-t, a *Központi Címjegyzéket*, ami ma *Központi Katalógus*²⁵ néven ismert.²⁶ Húsz nagy könyvtár jelentette be az adatait, ebből épített katalógust a központ. Itt dolgoztam kb. egy évig. A központnak nagyon rossz volt a személyi ellátottsága, az igazgatón kívül két kinevezett tisztségviselőt foglalkoztatott és 7–8 olcsó, ideiglenes munkaerőt, alkalmi díjnokot, olyant, amilyen én is voltam.

1935 közepén visszakérültem az Egyetemi Könyvtárba, de ez a visszakérés bizony keserű szájját okozott nekem. Nevezetesen az egyetem akkor ünnepelte 300 éves jubileumát, melynek öröme az Egyetemi Könyvtár kapott három tisztségviselői állást. Erre a három tisztségviselői állásra kinevezték egy jogászprofesszor fiát, egy bölcsészprofesszor nevelt lányát és az igazgató unokaöccsét.²⁷ Hát ezekbe nem kerültem be, azonban felvettek *ádobosnak*.²⁸

Az ádobosság magyarázatra szorul. Az egyetemi végzetek elhelyezése érdekében 1930 végén országos mozgalom indult meg, sok értekezlettel, beszéddel, újságcikkkel. A vezető politikusok nagyon féltek, hogy az ifjúság a nagy munkanélküliség következtében teljesen radikalizálódni fog, baloldali gondolkodásúvá válik. Ezért 1933 elején *Hóman Bálint* kultuszminister elnöklete alatt megalakult az *Állástalan Diplomások Országos Bizottsága*, rövidített nevén ÁDOB. Az első összeírásakor jelentkezett 2581 pályázó közül – könyvtárakhoz, levéltárakhoz és más hivatalokhoz ideiglenesen foglalkoztatott gyakornoki minőségben 80 pengő fizetésért – felvettek néhány száz fiatalot, akiknek többsége három, négy esztendővel korábban fejezte be egyetemi tanulmányait. Ezeket nevezték ádobosoknak vagy tréfásan *Hóman-boyoknak*, s közéjük tartoztam én is. El kell azt is árulnom, hogy sokan voltak, akik még ezeket az ádobosokat is irigyelték. Például a könyvtárakban többen dolgoztak teljesen fizetés és mindenféle térítés nélkül fiatalok. Hogy ez mennyire így volt, arra hadd mondjak egy példát. *Györke József*²⁹ barátom, finnugor nyelvész az egyetemet kitüntetéssel végezte el, tehetsége révén, kapcsolatok nélkül külföldi ösztöndíjat kapott: három évig vezette Észtországban a tartui Magyar Intézetet. Számos tanulmánya jelent meg különféle észt, finn, német és magyar folyóiratban, és amikor 1933-ban, 27 esztendőskorában hazatért, a Széchényi Könyvtárban alkalmazták fizetés nélkül, majd utána négy évig ádobosként működött, 80 pengőért. Csak 1940-ben véglegesítették. Kitűnő könyvtáros

volt, amit bizonyít az is, hogy a felszabadulás után főigazgatónak nevezték ki. Még azt is meg kell jegyezni, hogy nem politikai okok miatt mellőzték, hanem azért, mert nem akadt üres állás.

1937-ben kineveztek helyettes tanárnak, munkahelyemül meghagyták az Egyetemi Könyvtárat. Ez nagyon szép volt, de amikor kezdtem érdeklődni, mikor neveznek már ki rendes tanárnak, azt a választ kaptam: az nem megy, előbb két évig iskolánál kell tanítani, csak azután. Erre soha nem került sor, az Egyetemi Könyvtárnál maradtam és végre, 1942-ben kineveztek segédőrnek.

Hát eddig csak állásról beszéltem, a munkámról nem. Amikor a Könyvtári Központban voltam, éppen az időben készült el az *Országos Folyóirat Katalógus*,³⁰ a kurrens folyóiratoknak a jegyzéke, amelyben 81 intézmény 178 tanszéke szerepelt és az összes külföldi folyóiratát feltüntette. A könyvtárban is címfelvételeket készítettem, aztán pedig áthelyeztek a kölcsönzésre, és azt vezettem évekig. Ennek nagyon sok kellemes mellékhatása volt. Számtalan embert ismertem meg, akik azt hiszem, eléggé megbecsültek. Például ott volt *Eckhardt* professzor,³¹ a két *Waldapfel*,³² *Turóczi-Trostler József*,³³ *Szerb Antal*³⁴ és még mások. A kuncsaftok, azaz a kölcsönzők közül hadd említsem meg *Németh Lászlót*.³⁵ Ő maga ugyan elég ritkán jött be a könyvtárba, a feleségét³⁶ szokta küldeni, aki kiválasztotta számára a könyveket. Természetesen minden kölcsönzőnek segitettem keresni, Németh László feleségének még külön örömmel, hiszen nagyon sokra becsültem. Németh László aztán egyik nap megjelent a könyvtárban személyesen, azt mondta, azért jött be, hogy megköszönje a szívességet. Minden darabjára, amit a *Nemzeti Színházban* előadtak, küldött két tiszteletjegyet, így fejezte ki hálóját azért, amit tenni kötelességem volt.

1941-től három ízben vonultam be katonának, de meg voltam elégedve a beosztásommal: hadiüzemi írónak nevezték ki, később tisztiiskolába vezényeltek, így tehát a hadi eseményekben tevőlegesen nem vettem részt. 1945 után visszakérültem a könyvtárba, folytattam működésemet és kaptam aztán a különféle megbízásokat. Az egyetemhez elég sok tanszéki könyvtár tartozott, amiknek korábban semmiféle kapcsolata nem volt a központi könyvtárral. Ezt a tanszéki csoportot kellett megszerveznem. A csoport egy főből állt, ellenőrizte a devizás rendelkezéseket, különösen a folyóiratokét, azon kívül eljártam rendszeresen a tanszékekre és instruáltam az ottani könyvtárosokat.³⁷ Ez egy évig tartott, utána a titkárságra kerültem, ami annyiból volt hasznos, hogy megis-

mertem a magyar könyvtárak szervezetét, problémáit, hiszen végeredményben minden, ami tudományos könyvtárakkal kapcsolatosan felmerült, az Egyetemi Könyvtárat is érdekelte. Egy év után, az ötvenes évek elején, 1952–53-ban arra a helyre kerültem, ami a szívemnek a legkedvesebb volt, a *Ritkaságtárba*. A Ritkaságtárhoz tartozott majdnem 200 kódex, 1100 ősnymtatvány, 3000-nél több régi magyar könyv és sok egyéb ritkaság, meg kéziratok. Meg kell vallanom, hogy amikor a régi könyvekhez kerültem, nem sokat értettem hozzájuk, de a könyvtárnak olyan jó segédkönyvtára volt, hogy annak révén hamar betanultam, ami aztán különféle egyéb haszonnal is járt rám nézve. Az egyik ilyen, hogy a régi könyvekkel foglalkozva egész csomó olyan dologra jöttem rá, amit gondoltam érdemes megírni, így nagyon sok könyvtörténeti tanulmányt tettem közzé.³⁸

1956-ban kezdődött közeli kapcsolatom *A Könyvtárossal*.³⁹ Beküldtem egy cikket az Egyetemi Könyvtár könyvtárközi kölcsönzésével kapcsolatban, és a szerkesztőségéből *Gerő Gyula*,⁴⁰ a mostani szerkesztő, aki már akkor is ott dolgozott, rám telefonált, hogy szívesen közli a cikket, de sokkal helyesebb lenne azt kibővíteni *Szilágyi Sándornak*⁴¹ egész igazgatói tevékenységével. Ezt megtettem, leközzölték a cikket,⁴² s attól kezdve évi 20–25 tanulmánnyal, hírrel láttam el a Könyvtárost.⁴³ Ebbe a lapba egészen a mai napig sokat dolgozom.⁴⁴ Ezen kívül természetesen más könyvtári periodikába⁴⁵ is írtam,⁴⁶ elsősorban a *Magyar Könyvszemlébe*⁴⁷ és a *Zentralblatt für Bibliothekswesen*⁴⁸-be.

A Ritkaságtárral közös szervezetben működött a *Tájékoztató Osztály*, amit mi – egy picit nagyképűen – *Tudományos Osztálynak* neveztünk. Ennek voltam a vezetője, s a tájékoztatási feladatok révén szoros kapcsolatba kerültem a bibliográfia-készítéssel, hiszen amikor tájékoztatást kellett adnunk, a bibliográfiákat sohasem lehetett mellőzni. Több kisebb-nagyobb bibliográfiát állítottam össze,⁴⁹ a legbüszkébb azonban arra vagyok, amit *Szentmihályi Jánossal*⁵⁰ együtt készítettem: *Útmutató a tudományos munka magyar és nemzetközi irodalmához*.⁵¹ Ez egy olyan kalauz, amelyről nyugodtan mondhatom, igen nagy segítséget jelentett valamennyi könyvtár tájékoztató osztályának és a beszerzésnél. Hogy ez mennyire így van, mutatja, hogy azóta nem nagyon indul könyvtáros tanfolyam, ahol ezt a tankönyvet ne tanítanák és ismertetnék meg a képzés résztvevőivel. A művel nagyon sok bajunk volt. Háromszor vagy négyszer kellett átdolgozni, közben az a kiadó, amelyik szerződtetett minket a munkára, a *Bibliotéka*, egyesült a

Gondolat Kiadóval. Ki is akarták adni, meg nem is. Úgyhogy háromszor-négyszer is átdolgoztuk, mert a közel 70 munkatárssal nem volt könnyű dolog. Nagyon bosszantott, hogy amikor megjelent a könyv mintegy 730 oldal terjedelemben, elég drágán⁵² árulták. Összesen 250 példányban akarta kinyomtatni a Gondolat. Szentmihályi Jánossal formálisan könyörögtünk a kiadónak, hogy lehetetlenség egy ilyen gyönyörű tipográfiával készült, hasznos könyvet csak 250 példányban megjelentetni. Aztán végre felment a kiadó 1000 példányra, de úgy, hogy az Egyetemi Könyvtár vállalta 250 példányának az átvételét, amit aztán a külföldi csere útján értékesített.

Hozzám tartoztak az Egyetemi Könyvtárnak a kiadványai is. Több sorozatot indítottunk, így az Egyetemi Könyvtárhoz kötődő tanulmányokról,⁵³ de a legfontosabb volt ezek közül *Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei* volt. 1962-ben jelent meg az első kötete,⁵⁴ kétévenkéntire terveztük, s ez szabályszerűen meg is valósult minden második évben, nívós, magas színvonalú tanulmányokkal, az utolsó kötet 1973-ban. Mielőtt nyugdíjba mentem, még összeállítottam az 1976-os kötetnek a tematikáját, egypár cikk be is futott, de távozásom után ezt végleg elvetették, és azóta sem jelent meg, pedig igazán példamutatóan szép kiadvány volt, ami reprezentálta az Egyetemi Könyvtár dolgozóinak a tudományos munkásságát.

A régi könyvekkel való foglalkozás közben természetesen az ősnymtatványokat sem lehetett elhanyagolni. Ebben az időben készült a magyar könyvtárak közös ősnymtatvány-katalógusa,⁵⁵ melyben feldolgoztam az Egyetemi Könyvtár anyagát⁵⁶ és sok vidéki könyvtárét is. Egerből, Debrecenből, Sopronból, Szombathelyről, Székesfehérvárról a Széchenyi Könyvtár autóján szállítottuk a könyveket Pestre, fele részét a Széchenyi Könyvtárba, másik részét az Egyetemi Könyvtárba, itt történt a feltárás.⁵⁷ Az ősnymtatványokhoz nagyon sok segédkönyvtári mű kellett, ezek pedig vidéken nem álltak rendelkezésre.

Az ősnymtatványokkal való foglalkozásnak egy másik következményét is meg kell említenem. Németországban a két világháború között kezdték összeállítani a világ összes ősnymtatványának a katalógusát és bibliográfiáját, mert ez mind a kettő volt egy műben: *Gesamtkatalog der Wiegendrucke (GW)*.⁵⁸ A GW a második világháború kitöréséig a Federicis címszóig jutott el. Az összegyűjtött anyag kézirata Berlinben a *Staatsbibliothek*-ban⁵⁹ volt, azonban az ősnymtatványok nagy része a Német Demokratikus Köztársaságban (NDK) maradt, de ősnymtatvánnyal foglalkozó könyvtáros nem nagyon állt rendelkezésre,

mert vagy nyugdíjba mentek vagy meghaltak, vagy Nyugat-Németországban (Német Szövetségi Köztársaság, NSZK) dolgoztak. A Staatsbibliothek szerette volna folytatni a kiadást, ezért vendégkönyvtárosi állást létesített, amelybe a szocialista országokból felváltva hívtak meg szakembereket. Ide kerültem én is, 1960 októberétől dolgoztam a következő év májusáig. A berlini munkám természetesen alkalmat adott arra is, hogy sok német könyvtárat felkeressek, megnézzem, hogyan dolgoznak, milyen módszereik vannak, mely nagyon sokat segített későbbi pályafutásom során.

A kéziratárban segítségemre volt, hogy *Tóth András*⁶⁰ kartársam a helyettesem lett, és a munkán megosztottunk. Ő dolgozta fel a kéziratokat, én a régi könyveket. Közösén elhatároztuk, hogy megírjuk az Egyetemi Könyvtár történetét. Temérdek részpublikációt jelentettünk meg ebből a tárgyából, hogy egészen pontos legyenek, 23 cikket írtam,⁶¹ Tóth András sem sokkal kevesebbet. Tóth a kiegyezésig, én pedig az azóta eltelt idővel foglalkoztam. Szerettük volna, ha könyvben is megjelenik, de különböző okok miatt nagyon soká húzódott a kiadás, míg végre 1982-ben, tehát jóval a nyugdíjazásom után elérhetővé vált, meglehetősen kezdetleges sokszorosításban⁶² – A tartalma valamivel többet ér a külsejénél...

Az Egyetemi Könyvtárban 1974-ig, 67 éves koromig dolgoztam.⁶³ Azóta nyugdíjban vagyok, ami nem sokat változtatott a munkarendemen, továbbra is érdeklődéssel kísérem a könyvtári problémákat, a régi könyveket. Kezdő könyv- és könyvtártörténetesek részére előadásokat tartottam a *Könyvtártudományi és Módszertani Közpon*tban, melyek anyaga könyvalakban is megjelent.⁶⁴ Sok cikket írok, és a munkásságom legújabb része a magyar könyvtárak története. Ennek megírását régen kitűztem célul, de hiányoztak az előzetes kutatások, az egyes könyvtárak és könyvfajták története, így nem mertem neki vágni. Azután egyszer Tóth András barátom említette, micsoda vagány dolog lenne ezt mégis megírni. Egész életemben nagyon konzervatív gondolkodású voltam, hát legyen egyszer vagány. És nekifogtam. Beszerveztem *Csapodi Csabát*, aki az 1711-ig terjedő részt készíti, Tóth Andrást, aki 1711-től a kiegyezésig írja meg, és a kiegyezéstől 1945-ig vállaltam én. A Gondolat Kiadó szerződést kötött velünk, de azzal a feltétellel, hogy nem 1945-ig, hanem egészen a mai napig írjuk meg a könyvtártörténetet. Hát ez is rám szakadt, úgyhogy ennek a könyvnek a kétharmadát én írom. Én írtam, pontosan szólva. Jelenleg a lektori vélemények alapján itt van a kézirat, átdolgoztam, ezt

is már teljesen befejeztem, úgyhogy a napokban be fogom adni a Gondolatnak, és remélem jövő évben megjelenik.⁶⁵

Természetesen most sokkal több idő jut a családra is: három fiam,⁶⁶ hét unokám van, nagyon-nagyon szeretik és szeretjük egymást, elég sokat foglalkozom velük. De a munkáról, az írásról nem mondtam le. Van egy régi mondás: „Dum spiro – spero”, azaz Amíg élek, addig remélek. Én ezt megváltoztattam, azt mondom: *Dum spiro – scribo*, vagyis *Amíg élek, addig írok*. Remélem, hogy ezek az írások egy kicsit előmozdítják a magyar könyvtárügyet.

*

Marót Miklós 1991-es nekrológiájában így emlékezett meg Vértesy Miklósról: „Élt egy szép, kerek, példamutató életet, boldog házasságban, sorstárs és szellemi társ feleségével, fiaival, unokáival, egész családjával. Tanult és tanított, szóban és írásban, rendet igyekezett tenni kölcsönzések dzsungelében, kéziratok és régi könyvek halmaiban, s ha érdekeségre bukkant, annak örömét minél előbb igyekezett írásaiban, cikkeiben másokkal is közölni.”⁶⁷

Az interjú jegyzeteihez felhasznált irodalom

Akadémiai kislexikon 1–2. köt. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1989.

GERŐ Gyula (összeáll.): Magyar könyvtörténeti kronológia, 996–2007. 1–3. köt. Budapest, OSZK. 2009.

Magyar irodalmi lexikon 1–3. köt. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1963–1965.

Magyar nagylexikon. 1–19. köt. Budapest, Magyar Nagylexikon Kiadó. 2003–2004.

Továbbá az ELTE Egyetemi Levéltár „16. Bér- és Munkaügyi Osztály” Vértesy Miklós személyi anyagából Varga Júlia szíves közlései.

Jegyzetek a teljes szöveghez

Az elektronikus dokumentumok letöltési ideje: 2017. június 12.

1. KOROMPAL Gáborné: Búcsú Vértesy Miklóstól (1907–1991) = Könyvtáros, 41. évf. 1991. 7. sz. 397–399. p.
2. Ma a Könyvtár- és Információtudományi Intézet szervezeti egysége: <http://lis.elte.hu>
3. Ezt megerősíti az 1987-ben nyomtatott Magyar könyvtártörténet című munkára történt utalás is: „Jelenleg a lektori

- vélemények alapján itt van a kézirat, átdolgoztam, ezt is már teljesen befejeztem, úgyhogy a napokban be fogom adni a Gondolatnak, és remélem jövő évben megjelenik.*
4. Riporterri névmegjelölés hiányában az interjú készítőjét és hangszalagról papírra rögzítőjét (a szövegek esetenkénti hiányossága, pontatlansága miatt szerkesztőről nem beszélhetünk) teljes bizonyossággal megállapítani nem lehetséges (a keletkezési körülményeket Borsa Gedeon sem tudta felidézni). A magnóról történt „személytelen” legépelés után a szövegek gondozására egy esetben sem került sor, ezért is nehéz a szerzőség megállapítása (elválik a riporter, a kérdezett, a gépelő és a szerkesztett formában évtizedek után közlő szerzők személye). Gerő Gyula – a Marót-beszélgetés kivételével – az interjú készítőjének egyértelműen Vértesy Miklóst tartja, ezt a kérdésfeltevések alapján Borsa Gedeon esetében mi is bizonyítottuk. A Voit-hagyatékra, mint lelőhelyre magyarázatként Gerő további megállapítását tartjuk lényegesnek kiemelni: „*A nyolcvanas évek közepén Voit Krisztina a saját ötlete vagy mások ösztönzése alapján valamiféle oral history archívumot tervezett, természetesen a felvett szövegek közlésének szándékával is.*”
  5. KISZL Péter – PATKÓSNÉ TÓTH Zsuzsanna: „Szép szellemi szolgálat ez” Marót Miklós (1928–2006) = Könyvtári Figyelő, 26. (62.) évf. 2016. 2. sz. 231–244. p. http://epa.oszk.hu/00100/00143/00308/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2016_02_231-244.pdf
  6. KISZL Péter – PATKÓSNÉ TÓTH Zsuzsanna: Borsa Gedeon, az ízig-vérig bibliográfus = Könyvtári Figyelő, 26. (62.) évf. 2016. 3. sz. 362–376. p. http://epa.oszk.hu/00100/00143/00337/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2016_362-376.pdf
  7. KISZL Péter – PATKÓSNÉ TÓTH Zsuzsanna: „A Széchényi Könyvtár nemcsak kenyeret adott nekem évtizedekig, hanem hivatást is” Kozocsa Sándor (1904–1991). = Könyvtári Figyelő, 26. (62.) évf. 2016. 4. sz. 512–522. p. http://epa.oszk.hu/00100/00143/00338/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2016_4_512-522.pdf
  8. KISZL Péter – PATKÓSNÉ TÓTH Zsuzsanna: „Könyvtárosnak való vagyok, ez érdekel engem” Walleshausen Gyula (1923–2010) = Könyvtári Figyelő, 27. (63.) évf. 2017. 1. sz. 68–83. p. <http://ki.oszk.hu/kf/2017/04/%E2%80%9Ekonyvtarosnak-valo-vagyok-ez-erdekel-engem%E2%80%9D>
  9. KISZL Péter – PATKÓSNÉ TÓTH Zsuzsanna: „Harmonikus egységbe olvad itt a józan gyakorlatiasság, az elmélet, a tudományos kutatás és a mások kutatásának a támogatása” Csapodi Csaba (1910–2004) és Csapodiné Gárdonyi Klára (1911–1993). = Könyvtári Figyelő, 27. (63.) évf. 2017. 2. sz. 232–250. p.
  10. PÁLDY Róbert: Negyvenegy év, és ami utána következik. Beszélgetés Vértesy Miklóssal = Könyvtáros, 27. évf. 1977. 8. sz. 459–462. p. (Könyvtáros sorsok – könyvtáros pályák); KOROMPAI Gáborné: i. m. 1991. 397–399. p. és MARÓT Miklós: Búcsúztató a sírnál. = Könyvtáros, 41. évf. 1991. 7. sz. 399–400. p.
  11. MARÓT Miklós: i. m. 1991. 399. p. [Kiemelés a szerzőktől.]
  12. KOROMPAI Gáborné: i. m. 1991. 398. p.
  13. Vértesy Miklós különféle periodikákban megjelent tanulmányainak száma meghaladja a százat, így terjedelmi okokból azokra válogatva, az önterjű jegyzeteiben utalunk.
  14. A közlés Vértesy Gábor szíves hozzájárulásával történik, melyet ezúton köszönünk.
  15. VÉRTESI (Viklida) Arnold (1834–1911) író, újságíró. Ld.: VÉRTESY Miklós: A lapszerkesztő Vértesi Arnold (Egy fejezet a magyar sajtó 1861–1871 közti történetéből) = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei. 3. köt. 1966. Szerk. MÁTRAJ László – TÓTH András – VÉRTESY Miklós. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1966. 159–193. p. <http://hdl.handle.net/10831/8891> Vértesy Miklós lelkiismeretesen gondozta nagyapja munkásságát, pl.: VÉRTESI Arnold: A tengeri rák. Válogatott elbeszélések. 1858–1910. Vál., utószóval ell. és sajtó alá rend. VÉRTESY Miklós. Budapest, Szépirodalmi Kiadó. 1960. 428 p.
  16. VÉRTESY Jenő (1877–1916) irodalomtörténész, műfordító, a Nemzeti Múzeum könyvtári igazgató-őre, egyetemi magántanár.
  17. II. kerületi Érseki Katolikus Főgimnázium, Budapest, Keleti Károly u. 37. Ma: II. Rákóczi Ferenc Gimnázium. Bővebben: Az Érseki Katolikus Gimnázium története 1907–1948. Szemelvények Makra Zsigmond könyvéből <http://cox.fw.hu/erseki.htm>
  18. Névváltozatok: 1635–1769 Nagyszombati Jezsuita Egyetem, 1769–1784 Királyi Magyar Tudományegyetem, 1784–1873 Pesti Királyi Tudományegyetem, 1873–1921 Budapesti Tudományegyetem, 1921–1950 Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem, 1950– Eötvös Loránd Tudományegyetem. Forrás: <https://www.elte.hu/tortenet>
  19. HOMONNAI (Hlavacsek) Márton (1906–1969) vízilabdázó, újságíró, edző.
  20. „*A világháború következményeként fejlődése megtorpant. 1922-ben megszüntették a tanszermúzeumot, a könyvtárat pedig a Vallás- és Közoktatási Minisztérium könyvtárával egyesítették. 1933-ig mint a Vallás és Közoktatási Minisztérium Országos Tanügyi és Pedagógiai Könyvtára működött. Azonban sem a személyi, sem pedig a tárgyi feltételek nem tették lehetővé fejlődését. Ezért a minisztériumi vezetés a könyvtár felszámolása mellett döntött. Állományát – mely közel 100 ezer kötetből és ezen felül mintegy 30 ezer isko-*

lai értesítőtől állt – hazai könyvtárak (Széchényi Könyvtár, Egyetemi Könyvtár, vidéki egyetemi könyvtárak) és külföldi magyar intézetek között osztották szét, leválogatva belőle a minisztérium házi-könyvtára számára a tanügyigazgatási, kulturális anyagot, a lexikonokat és egyéb kézikönyveket, szótárakat, valamint az 1920 óta megjelent és kötelesepéldányban kapott tankönyveket (kb. 5-10 ezer kötet közötti mennyiséget).” Forrás: Az OPKM története http://www.opkm.hu/?lap=dok/dok&dok_id=5

21. „A kir. magyar Pázmány Péter Tudományegyetem rektora által a beiratáskor a mindenkor szabályok szerint szedett könyvtári díjakból az Egyetemi Könyvtári Alapba átutalandó összegek az Egyetemi Könyvtár javára fordítandók azzal a határozott rendeltetéssel, hogy azok az egyetemi oktatás szempontjait szolgáló, közelebről évenként az Egyetemi Tanács által megállapítandó tudományos célokra fordításának.” Forrás: VÖRÖS Géza: Az Egyetemi Könyvtár és a Gyűjteményegyetem. = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei. 10. köt. 2001. Szerk. SZÖGI László. Budapest, 2011. 345. p. <http://hdl.handle.net/10831/7980>
22. BAJZA József (1885–1938) irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja
23. PASTEINER Iván (1887–1962) könyvtáros, 1926–1935 között az Egyetemi Könyvtár igazgatója, 1935–1945 között főigazgató.
24. Vértesy kapcsolódó tanulmánya: VÉRTESY Miklós: Az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ. = Könyvtáros, 30. évf. 1980. 4. sz. 235–237. p.
25. „A magyarországi központi katalógus — Európa egyik legrégebbi ilyen intézménye — közel 60 éves múltat tekinthet vissza. A II. világháború elől vidékre menekített katalógus néhány éves megszakítással 1924-től működik, 1952 óta az Országos Széchényi Könyvtár keretében. 1945-ig 20 nagykönyvtár gyarapodását tartotta nyilván.” Forrás: KONDOR Imréné: Könyvek Központi Katalógusa. = Könyvtári Figyelő, 28. évf. 1982. 6. sz. 611. p. http://epa.oszk.hu/00100/00143/00264/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_1982_06_611-620.pdf
26. „Az 1922:XIX. tc.-nek megfelelően a Gyűjteményegyetem keretébe tartozó intézetek külföldi folyóiratok és könyvek beszerzésére irányuló csereakciójának irányítása érdekében a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1923. február 13-án kelt 394/1923. VKM. sz. rendeletével Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központot szervezett. Feladata az Országos Magyar Gyűjteményegyetem keretébe tartozó, valamint a VKM fennhatósága alatt álló, vagy általa anyagilag támogatott közgyűjtemények külföldi könyvbeszerzési és csereügyeinek központi adminisztrációja, az 1886. évi brüsszeli egyezményhez való csatlakozás (1923. jan. 1.) következtében meginduló kiadványcsere lebonyolítása, a külföldi könyvforgalommal kapcsolatos kulturális ügyek, a könyvkivitel kulturális ellenőrzése, a közkönyvtárak 1920. január 1. után beszerzett külföldi könyv- és folyóiratanyagának bibliográfiai nyilvántartása és központi katalógusának (Központi Címjegyzék) elkészítése volt. Az Országos Bibliográfiai és Könyvforgalmi Központ önálló hivatalként kezdte működését az Országos Magyar Gyűjteményegyetem keretében. 1934-ben, az 1934.VIII. tc. azonban Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőségének a felügyelete és irányítása alá helyezte. 1945. december 8. után Országos Könyvtári Központ néven működött. Megszűntetését előbb a 11170/1945. (XII. 8.) M.E., majd a 3730/1947. (III. 23.) M.E. sz. rendelet mondta ki, mely feladatait az átszervezett Országos Könyvtári Központra ruházta át.” Forrás: Magyar Nemzeti Levéltár K 738 Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ, 1923–1938 (Fond) <https://lmyr.eleveltar.hu/mnlquery/detail.aspx?ID=3461> és „A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltósága [...] dr. PASTEINER Ivánt [...] megbízta az Orsz. Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ igazgatói teendőinek ellátásával.” Forrás: Vegyes közlemények. Kinevezések az Országos Széchényi-Könyvtárban = Magyar Könyvszemle, 30. évf. 1923. 1–2. sz. 157. p. <http://epa.oszk.hu/00000/00021/00174/pdf/157-160.pdf>
27. Oszetzky Dénes, M. Buday Júlia és Mátrai László (későbbi főigazgató). Ld. Paisteiner Iván könyvtárigazgató Egyetemi Tanácsnak címzett, 1935. május 22-én kelt kinevezési javaslatát. ELTE Egyetemi Levéltár. 355/1935.
28. „A gazdasági válság nyomán lett igazán kézzelfoghatóvá az egyetemi túltermelés ténye. A diplomások tömeges méretű egzisztenciális veszélyeztetettsége különösen alkalmas lehetett a politikára fogékony réteg radikalizálására. Ez a veszély indította a kormányt egy eddig tőle szokatlan lépésre, hogy az állami szociálpolitika eszközének alkalmazásával vegye elejét a politikai mobilizációnak. Így alakult meg 1932 elején kormányrendelet nyomán az ÁDOB (Állástalan Diplomások Országos Bizottsága), melynek feladatául szabták, hogy a 35 év alatti állástalan diplomásokat, a hivatalokban kisegítő munkaerőként alkalmazva őket, havi 80 pengős szellemi szükségmunkához segítse hozzá.” Forrás: KÖVÉR György – GYÁNYI Gábor: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Budapest, Osiris Kiadó. 2006. 280. p. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_magyarorszag_tarsadalomtortenete/ch02s05.html
29. GYÖRKE József (1906–1946) nyelvész, egyetemi tanár, könyvtáros, az MTA levelező tagja, az OSZK főigazgatója 1945-től haláláig, 1946-ig. Bővebben: TOLNAI Gábor: Györke József (1906–1946) = Magyar Könyvszemle, 70. évf. 1946. 1–4. sz. 1–4. p. <http://epa.oszk.hu/00000/00021/00219/pdf/>

- MKSZ_EPA00021_1946_70_01_04_001-004.pdf
30. „Az országba járó külföldi könyvek és folyóiratok nyilvántartása — az országos központi katalógus alapításának évétől, 1923-tól kezdődően — hosszú évtizedekig (1952- től az OSZK keretén belül is) egy osztályra, egyetlen katalógusra hárult. A külföldi folyóiratok önálló központi nyilvántartását a 183/1960. MX. 24/MM sz. utasítás alapozta meg, a *Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusának (KFKK) szervezeti különválására azonban csak jóval később, 1970-ben került sor, ekkor szerveződött osztállyá.*” Forrás: SZILVÁSSY Zoltánné: *Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa (KFKK)*. = *Könyvtári Figyelő*, 28. évf. 1982. 6. sz. 622. p. http://epa.oszk.hu/00100/00143/00264/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_1982_06_621-632.pdf
31. ECKHARDT Sándor (1890–1969) irodalomtörténész, nyelvész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.
32. A négy testvér közül valószínűsíthetően WALDAPFEL József (1904–1968) irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja és TRENCSENÝI–WALDAPFEL Imre (1908–1970) klasszika-filológus, irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.
33. TURÓCZI-TROSTLER József (1888–1962) irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.
34. SZERB Antal (1901–1945) író.
35. NÉMETH László (1901–1975) író.
36. NÉMETH Lászlóné DÉMUSZ Ella (1905–1989).
37. Vértesy később is fontosnak tartotta az egyetemi könyvtárhálózat módszertani támogatását, ld.: PAJKOSSY György – TÓTH András – VÉRTESY Miklós (összeáll.): *Tájékoztató tanszéki könyvtárosok számára*. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1958. 78 p. (A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai; 3.)
38. Pl.: VÉRTESY Miklós: *Horváth Gergely ismeretlen XVI. századbeli magyar könyvei*. = *Magyar Könyvszemle*, 73. évf. 1957. 1. sz. 52-54. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00227/pdf/MKSZ_EPA00021_1957_73_01_047-054.pdf#page=6
VÉRTESY Miklós: *Az Egyetemi Könyvtár 1690. évi katalógusa*. = *Magyar Könyvszemle*, 73. évf. 1957. 4. sz. 368-372. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00230/pdf/MKSZ_EPA00021_1957_73_04_360-398.pdf#page=9 és VÉRTESY Miklós: *Jezsuita tiltakozó írás 1707-ből: ismeretlen RMK nyomtatvány*. = *Magyar Könyvszemle*, 74. évf. 1958. 3. sz. 262-263. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00233/pdf/MKSZ_EPA00021_1958_74_03_260-279.pdf#page=3
39. Az 1951 júniusában Könyvbarátként alapított, majd számos címváltozáson átesett, s a mai Könyv, Könyvtár, Könyvtáros elődjének tartott szakfolyóiratot is ismerteti: POGÁNY György: *A magyar könyvtári szakajtó vázlatos története*. 2. rész. = *Könyvtári Figyelő*, 7. évf. 1997. 1. sz. 13-25. p. <http://epa.oszk.hu/00100/00143/00021/pogany.html>
40. GERŐ Gyula (1925–) könyvtáros, 1954–1975 között a lap olvasószerkesztője, 1976–1985 között főszerkesztője. Kapcsolódó munkái: GERŐ Gyula: *A 30 éves Könyvtáros történetéből*. A szabadpolc-vitától a Könyvbarát-korszak végéig 1957–1960 = *Könyvtáros*, 31. évf. 1981. 7. sz. 393–399. p és GERŐ Gyula: *Tiszta profillal-tiszta lappal*. Jelentés a Könyvtáros utolsó négy évéről 1977–1980 = *Könyvtáros*, 31. évf. 1981. 7. sz. 403–404. p.
41. SZILÁGYI Sándor (1827–1899) történész, író, az MTA rendes tagja, 1878-tól 1899-ben bekövetkezett haláláig az Egyetemi Könyvtár igazgatója.
42. VÉRTESY Miklós: *Szilágyi Sándor (1827–1899)*. = *A Könyvtáros*, 6. évf. 1956. 8. sz. 573–575. p.
43. Pl.: VÉRTESY Miklós: *Az egyetemi könyvtár első panaszkönyve* = *Könyvtáros*, 8. évf. 1958. 5. sz. 349–350. p.; VÉRTESY Miklós: *Olvasótermi gondok a budapesti Egyetemi Könyvtárban* = *Könyvtáros*, 16. évf. 1966. 8. sz. 454–456. p.; VÉRTESY Miklós: *Százéves az Országgyűlési Könyvtár* = *Könyvtáros*, 18. évf. 1968. 2. sz. 68-70. p.; VÉRTESY Miklós: *Első nemzeti könyvtárunk: az Egyetemi Könyvtár szerepe a magyar könyvtárügy múltjában* = *Könyvtáros*, 19. évf. 1969. 5. sz. 269–271. p.; VÉRTESY Miklós: *Az első magyar könyvtárosnő* = *Könyvtáros*, 22. évf. 1972. 2. sz. 87. p. és VÉRTESY Miklós: *Bemutatjuk a Szépművészeti Múzeum könyvtárát* = *Könyvtáros*, 32. évf. 1982. 4. sz. 230–232. p.
44. Utolsó éveiben is több cikke jelent meg, pl.: VÉRTESY Miklós: *Könyvtárosok vagy ejtőernyősök? Az Egyetemi Könyvtár „káderpolitikája” 1945 és 1961 között*. = *Könyvtáros*, 40. évf. 1990. 4. sz. 233–235. p.; VÉRTESY Miklós: *A könyvtárosi pálya Magyarországon 1945 előtt*. = *Könyvtáros*, 41. évf. 1991. 1. sz. 43–47. p.; VÉRTESY Miklós: *A jóindulatú káderes, avagy egy pálya emlékfoszálányai* = *Könyvtáros*, 41. évf. 1991. 6. sz. 342–344. p.; VÉRTESY Miklós: *Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár és az Állami Gorkij Könyvtár évkönyve* = *Könyvtáros*, 41. évf. 1991. 7. sz. 437–438. p. és VÉRTESY Miklós: *Az Akadémiai Könyvtár új kiadványai* = *Könyvtáros*, 41. évf. 1991. 8. sz. 497–499. p.
45. Pl.: VÉRTESY Miklós: *A Magyar Könyvtárosok Egyesületének hatodik vándorgyűlése* = *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 21. évf. 1974. 12. sz. 881–885. p. és VÉRTESY Miklós: *A műszaki könyvtárosok esztergomi összejövetele* = *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 22. évf. 1975. 7–8. sz. 578–580. p.
46. Vértesy az interjúban nem tesz utalást a könyvtári szakajton kívül megjelent írásaira, így a Budapest című folyóiratra (<http://apps.arcanum.hu/app/budapest>) sem, melyben éveken keresztül rendszeresen publikálta rövid – tudományos

- ismeretterjesztő célzatú – helyismereti közleményeit. Ízelítőként ld.: VÉRTESY Miklós: Lottózás a múlt században = Budapest, 9. évf. 1971. 3. sz. 36–37. p.; VÉRTESY Miklós: Az Üllői út. = Budapest, 13. évf. 1975. 9. sz. 14–17. p.; VÉRTESY Miklós: Egy fiatal könyvtáros a Horthy-korszakban = Budapest, 14. évf. 1976. 1. sz. 32–33. p.; VÉRTESY Miklós: A négyszáz éves Egyetemi Nyomda = Budapest, 15. évf. 1977. 12. sz. 30–33.p.; VÉRTESY Miklós: A Párisi Nagy Áruház = Budapest, 19. évf. 1981. 4. sz. 36–37. p. és VÉRTESY Miklós: A Kozocsa-múzeum = Budapest, 19. évf. 1981. 8. sz. 15–17. p. Széles körű érdeklődését jelzi továbbá: VÉRTESY Miklós: Koháry István latin kronogramjai = Filológiai Közöny, 19. évf. 1973. 1–2. sz. 184–185. p.; VÉRTESY Miklós: Három hittudományi kar vagy egy sem. Eötvös József törvényjavaslata a pesti egyetemről = Világosság, 16. évf. 1975. 11. sz. 687–690. p. és VÉRTESY Miklós: Nyelvroknaink-e a lappok? = Magyar Nyelv, 72. évf. 1976. 2. sz. 252. p. Nem csak folyóiratoknak dolgozott, készített diafilmet is (Hogyan lett a könyv közkinccs? Írta és összeáll. VÉRTESY Miklós, szerk. JÁK Sándor. Budapest, Magyar Diafilmgyártó Vállalat. 1963. 1 tek. 60 fekete-fehér kocka <http://diafilm.osaarchivum.org/public/?fs=1891>), de 1957. november 20-án kelt önéletrajzában azt is rögzíti, hogy „a felszabadulás óta 70-80 hangjátékom és előadásom adta elő a rádió, jelenleg a magyar történetírás régi magyar mesterei című előadás-sorozatam folyik.” Forrás: ELTE Egyetemi Levéltár.
47. Pl.: VÉRTESY Miklós: Titkos írás egy Corvinában két képpel = Magyar Könyvszemle, 77. évf. 1961. 2. sz. 167–169. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00244/pdf/MKSZ_EPA00021_1961_77_02_167-179.pdf VÉRTESY Miklós: Bernardino da Siena autográf kézirat az Egyetemi Könyvtárban = Magyar Könyvszemle, 80. évf. 1964. 3. sz. 239. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00256/pdf/MKSZ_EPA00021_1964_80_03_239-259.pdf VÉRTESY Miklós: Hungarika bibliográfiát! = Magyar Könyvszemle, 83. évf. 1967. 3. sz. 283–285. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00268/pdf/MKSZ_EPA00021_1967_83_03_283-296.pdf és VÉRTESY Miklós: Ballagi Aladár és az Egyetemi Könyvtár = Magyar Könyvszemle, 91. évf. 1975. 2. sz. 196–200. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00292/pdf/MKSZ_EPA00021_1975_91_02_164-200.pdf#page=35
48. Miklós VÉRTESY: Die Übersetzung fremdsprachiger Fachliteratur für Bibliothekare in Ungarn. = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 75. évf. 1961. 10. sz. 454–456. p. és Miklós VÉRTESY: Karl Maria Kertbeny (1824–1882). Ein deutsch-ungarischer Bibliograph und Förderer der deutsch-ungarischen Kulturbeziehungen = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 76. évf. 1962. 4. sz. 161–167. p.
49. Pl.: A huszadik század külföldi írói. Szerk. KÖPECZI Béla – PÓK Lajos. A bibliográfiát és az írók névjegyzékét összeáll.
- VÉRTESY Miklós. Budapest, Gondolat Kiadó. 1968. 510 p. és VÉRTESY Miklós: Az Egyetemi Könyvtár bibliográfiája: kiegészítés évkönyvünk korábbi köteteiben megjelent bibliográfiához. = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei. 6. köt. 1972. Szerk. MÁTRAI László – TÓTH András – VÉRTESY Miklós. Budapest, 1973. 87–90. p. <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/8955>
50. SZENTMIHÁLYI János (1908–1981) könyvtáros, bibliográfus, 1949-től 1961-ig az Egyetemi Könyvtár munkatársa, majd az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője, 1953-tól az ELTE Könyvtártudományi Tanszékének adjunktusa, később docense. Vértesy Szentmihályival készített interjúja: VÉRTESY Miklós: Szakom: a tájékoztatás, bibliográfia, dokumentáció. Beszélgetés Szentmihályi Jánossal = Könyvtáros, 28. évf. 1978. 1. sz. 19–22. p. (Könyvtáros sorsok – könyvtáros pályák)
51. SZENTMIHÁLYI János – VÉRTESY Miklós: Útmutató a tudományos munka magyar és nemzetközi irodalmához. Budapest, Gondolat Kiadó, 1963. 730 p.
52. A művet 295 Ft-ért árulták, miközben 1963-ban a bruttó átlagkereset 1702 Ft volt. Forrás: Gazdaságilag aktívak, bruttó átlagkereset, reálkereset (1960–) KSH STADAT. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_qli001.html
53. „A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai” sorozatcíme keresve 39 találatot kapunk – köztük számos különnyomatot az EK munkatársainak folyóiratpublikációiból – az ELTE Egyetemi Könyvtári Szolgálat katalógusában 1958–1977 közötti megjelenési idővel. Vértesyhez kötődő munkák: PAJKOSSY György – TÓTH András – VÉRTESY Miklós (összeáll.): i. m. 1958.; VÉRTESY Miklós: Könyvtári kalauz. Budapest, Egyetemi Nyomda, 1959. 12 p. (A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai; 8.) és VÉRTESY Miklós (közread. és bev.): Gábor Andor levelei Szekfű Gyulához. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1972. 80–99. p. Klny. Irodalomtörténeti közlemények, 76. évf. 1972. 1. sz. (A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai; 34.)
54. „Az Egyetemi Könyvtár évkönyveinek láncolata hosszú, rangos múltra tekint vissza. Az évkönyvek története szorosan összefügg az Egyetemi Könyvtár históriájával: mindig akkor került sor a sorozat indítására vagy megújítására, amikor az intézmény életének új szakaszához érkezett. 1962-ben jelent meg az első kötet. Szerkesztői Mátrai László főigazgató és a gyűjtemény két vezető munkatársa, Tóth András, valamint Vértesy Miklós, a magyar könyvtárügy meghatározó személyiségei voltak. (...) A sorozat lendületes kezdés után 1972-ben megszakadt. Az újraindulásra hosszú szünet után, 1997-ben Szögi László főigazgató kezdeményezése nyomán került sor.” Forrás: BELLA Katalin – KISZL Péter: Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei sorozat összevont XIV–XV. kötete = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 21. évf.

2012. 2. sz. 60. p. http://epa.oszk.hu/01300/01367/00198/pdf/EPA01367_3K_2012_02.pdf Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei 1962–2007 közötti, 1-től 13-ig terjedő kötetei: https://library.hungaricana.hu/hu/collection/konyvtaridok_egyetemikonyvtar_evkonyv Az 1962–2014 közötti tanulmányok (206 tétel): <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/79>
55. Géza SAJÓ – Erzsébet SOLTÉSZ (összeáll.); Csaba CSAPODI – Miklós VÉRTESY (közrem.): *Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur*. 1–2. köt. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1970. 1444 p. <http://mek.oszk.hu/06100/06119>
56. Ld.: VÉRTESY Miklós: *Az Egyetemi Könyvtár ősnymtatvány-gyűjteményének története = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei*. 2. köt. 1964. Szerk. MÁTRAI László – TÓTH András – VÉRTESY Miklós. Budapest, Tankönyvkiadó. 1964. 109–126. p. <http://hdl.handle.net/10831/8873>
57. „Az országos ősnymtatványkatalógust szerkesztő munkaközösség helyettes vezetője, az MTA Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottságának megbízásából 1956 óta dolgozik a magyarországi ősnymtatványok katalógizálásán” – részlet Sötér István rektor és Pölöskei Ferenc ELTE MSZMP VB titkár 1965. április 2-án kelt javaslatából a Szocialista Kultúráért kitüntetésre. Forrás: ELTE Egyetemi Levéltár.
58. *Gesamtkatalog der Wiegendrucke*, Anton Hiersemann Verlag, 1925–
59. Az 1661-ben alapított intézmény 1992-től Staatsbibliothek zu Berlin néven működik: <http://staatsbibliothek-berlin.de/en/about-the-library/geschichte>
60. TÓTH András (1915–2003) történész, könyvtáros. Az Egyetemi Könyvtár, majd a Petőfi Irodalmi Múzeum osztályvezetője.
61. Az eddigiekben említettekén túl pl.: VÉRTESY Miklós: Szinyei József és Horváth Árpád. (Az Egyetemi Könyvtár története 1875–76-ban) = *Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei*. 1. köt. 1962. Szerk. MÁTRAI László – TÓTH András – VÉRTESY Miklós. Budapest, Tankönyvkiadó. 1962. 97–104. p. <http://hdl.handle.net/10831/8841>; VÉRTESY Miklós: *Magyar nyelvű könyvek az Egyetemi Könyvtár régi állományában = Magyar Könyvszemle*, 82. évf. 1966. 1. sz. 66–70. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00262/pdf/MKSZ_EPA00021_1966_82_01_063-082.pdf VÉRTESY Miklós: *Folyóiratkörözés az Egyetemi Könyvtárban* 120 évvel ezelőtt = *Magyar Könyvszemle*, 84. évf. 1968. 3. sz. 270–271. p. http://epa.oszk.hu/00000/00021/00272/pdf/MKSZ_EPA00021_1968_84_03_00272.pdf VÉRTESY Miklós: *Az Egyetemi Könyvtár a Horthy-korszakban = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei*. 5. köt. 1970. Szerk. MÁTRAI László – TÓTH András – VÉRTESY Miklós. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1971. 123–172. p. <http://hdl.handle.net/10831/8918> és VÉRTESY Miklós: *Táncsics interpellációja az Egyetemi Könyvtár érdekében = Könyvtáros*, 25. évf. 1975. 2. sz. 95. p.
62. TÓTH András – VÉRTESY Miklós: *A Budapesti Egyetemi Könyvtár története (1561–1944)*. Szerk. KULCSÁR Péter – MARÓT Miklós. Budapest, Egyetemi Könyvtár. 1982. [1985!] 585 p.
63. „Az Egyetemen végzett négy évtizedes munkájáért köszönetemet fejezem ki.” – írja 1974. január 17-én kelt, a nyugdíjjogosultság 1974. július 31-i megszerzéséről szóló 73/1974. iktatószámú értesítésében Ádám György rektor. Vértesy Miklós 4K számú törzslapján szereplő beosztásai: „*Egyetemi Könyvtár, díjas gyakornok, 1933. december 1. – 1934. október 15.; Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ, napidíjas, 1934. október 16. – 1935. augusztus 29.; Egyetemi Könyvtár, ösztöndíjas gyakornok, 1935. augusztus 30. –; középiskolai helyettes tanár, 1937. július 1. –; I. osztályú könyvtári segédőr, 1942. január 1. –; egyetemi alkönyvtárnok, 1945. szeptember 1. –; osztályvezető könyvtáros, 1946. január 1. –; önálló tudományos kutató irányító munkakörben, 1951. január 1. –; tudományos intézeti osztályvezető, 1954. december 1. –*” Forrás: ELTE Egyetemi Levéltár.
64. VÉRTESY Miklós: *Könyv- és könyvtártörténet. Módszertani útmutató kezdő kutatók számára*. Közread. az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda. 1977. 55 p.
65. CSAPODI Csaba – TÓTH András – VÉRTESY Miklós: *Magyar könyvtártörténet*. Budapest, Gondolat Kiadó. 1987. 541 p. <http://mek.oszk.hu/03100/03159>
66. Miklós (1942), András (1951) és Gábor (1951), édesanyjuk Kocsis Ilona Mária, az Országos Műszaki Könyvtár egykori munkatársa. Forrás: ELTE Egyetemi Levéltár.
67. MARÓT Miklós: i. m. 1991. 400. p.